

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 18/2019

12.11.2019

UUSI LAKI OIKEUDENKÄYNNISTÄ HALLINTOASIOISSA

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Laissa säädetään hallintoasioita koskevasta oikeudenkäynnistä eli muutoksenhaun, ylimääräisen muutoksenhaun sekä hallintoriidan käsittelystä hallintotuomioistuimissa - hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Samalla hallintolainkäyttölaki kumotaan. Uusi laki löytyy säädösnumerolla www.finlex.fi -palvelusta.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa on yleislaki, joka kirkossa täydentää kirkkolain muutoksenhaun koskevia säännöksiä. Laissa säädetään muun muassa valituksen tekemisestä ja valituksen sisällöstä, hallintoriita-asian vireillepanosta, puhevallasta ja avustajan tai asiamiehen käyttämisestä, asian käsittelystä ja asian selvittämisestä sekä päätöksenteosta hallintotuomioistuimissa ja päätöksen korjaamisesta ja täydentämisestä. Laissa korostetaan aiempaa enemmän päätöksen tehneen hallintoviranomaisen velvollisuuksia asian selvittämiseen.

Muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen on hallintotuomioistuimen pyynnöstä annettava selostuksensa asiasta, vastattava oikeudenkäynnin osapuolen esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausuttava esitetystä selvityksestä. Viranomainen voi lausunnossaan viitata valituksen kohteena olevassa päätöksessä esitettyyn selvitykseen tai muuhun aiempaan selvitykseen. Viranomaisen on myös hallintotuomioistuimen pyynnöstä toimitettava sille päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys. Asiakirjojen toimittamisvelvollisuus koskee kaikkia asiaan liittyviä tietoja. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka. Hallintotuomioistuimen on asetettava asian laatuun nähden kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa sen pyytämä selvitys on toimitettava. Tuomioistuin voi selvityksen antajan pyynnöstä pidentää määräaika, jos siihen on perusteltuja syitä.

Uutta on, että hallintotuomioistuin voi järjestää suullisen valmistelun sen selvittämiseksi, mistä asiaan liittyvistä seikoista oikeudenkäynnin osapuolet ovat erimielisiä sekä mitä selvitystä vaatimusten tueksi on esitettävissä. Hallintotuomioistuimella on myös oikeus pyynnöstä saada maksutta salassapitosäännösten estämättä kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Tuomioistuin voi määrätä viranomaisen esittämään tarpeellisen selvityksen. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

Hallintolainkäytössä on lähtökohtana kirjallinen prosessi, jota voidaan täydentää suullisella käsittelyllä. Uuden lain tavoitteena on selkeyttää suullisen käsittelyn järjestämisvelvollisuutta koskevia säännöksiä. Lain 57 §:n mukaan hallintotuomioistuimen on järjestettävä suullinen käsittely, jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisena tai yksityinen asianosainen sitä vaatii. Tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla asianosaisia, päätöksen tehnyttä viranomaista, todistajia ja asiantuntijoita sekä ottaa vastaan muuta selvitystä. Todistajan velvollisuuteen kieltäytyä todistamasta sovelletaan oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvun säännöksiä. Siten esimerkiksi kirkkolain 5 luvun 2

§:ssä säädetty rippisalaisuus velvoittaa todistajana kuultavaa pappia, jos tieto on saatu yksityisessä rippissä tai muuten sielunhoidossa.

Hallintotuomioistuimen on ratkaistessaan asian annettava perusteltu päätös, josta on käytävä ilmi lain 86 §:ssä säädetyt asiat. Näitä ovat muun muassa oikeudenkäynnin osapuolet ja päätös, josta valitetaan, sekä tarpeellisilta osiltaan selostus asian aikaisemman käsittelyn vaiheista, osapuolten vaatimuksista ja niiden perusteluista sekä asiassa saadusta selvityksestä. Päätöksen perusteluista on ilmentävä sovelletut lainkohdat sekä se, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja mihin oikeudelliseen päätelyyn ratkaisu perustuu.

Laissa säädetään myös valituksesta hallintotuomioistuimen päätöksestä sekä ylimääräisistä muutoksenhakekeinoista, joita ovat menetetyn määräajan palauttaminen ja lainvoimaisen päätöksen purkamisen. Sekä menetetyn määräajan palauttamista että lainvoimaisen päätöksen purkamista haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Alistusvalituksen käsittely

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia ei sovelleta, kun hallintoviranomainen käsittelee alistusviranomaisena alistettuun päätökseen liittyvää valitusta. Hallintolakiin (434/2003) on lisätty uusi 3 a §, jonka mukaan muulle kuin tuomioistuimelle tai valitusasioita käsittelemään perustetulle lautakunnalle tehtävän valituksen käsittelyyn sovelletaan hallintolain oikaisuvaatimusta koskevia säännöksiä. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että hallinnon sisäinen valitus on luonteeltaan hallintolaissa säädetyn oikaisuvaatimuksen kaltainen muutoksenhakekeino. Hallinnon sisäinen valitusmenettely on nykyisin harvinainen ja siitä pyritään luopumaan. Siten, jos tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle alistettuun asiaan liittyy valitus, valituksen käsittelyyn on sovellettava hallintolain 7 a luvun säännöksiä ensi vuoden alusta lukien.

Lisäksi valitusosoitusta koskevaa hallintolain 47 §:n 2 momenttia on muutettu siten, että valitusosoituksessa on selostettava säännökset valituskirjelmän sisällöstä, liitteistä ja valituksen perille toimittamisesta sekä valituksen käsittelystä perittävistä maksuista.

Lain siirtymäsäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa vireille tulleet hallinnon sisäiset valitukset käsitellään loppuun aikaisempien säännösten eli kumottavan hallintolainkäyttölain säännösten nojalla. Tällaisessa asiassa annettuun päätökseen liitettävään valitusosoitukseen sovelletaan kuitenkin muutettua säännöstä. Päätökseen olisi siten liitettävä sellainen valitusosoitus, josta ilmenevät myös valituksesta perittävät maksut. Tämä on jo huomioitu uusissa oikaisuvaatimusohje- ja valitusosoitusmalleissa, jotka on julkaistu yleiskirjeen 2/2019 liitteenä.

Kirkolliskokous hyväksyi viime viikolla kirkkolain muutosesityksen, jossa puretaan kirkkolainsäädännöstä kaikki alistusmenettelyä koskevat säännökset. Tämän muutoksen tullessa myöhemmin voimaan ei myöskään enää ole tarvetta alistusvalitusten käsittelyyn tuomiokapituleissa tai kirkkohallituksessa.

Lisätietoja tarvittaessa antavat sähköpostitse hallinto-osaston lakimiehet.

KIRKKOHALLITUS

Pekka Huokuna

Pirjo Pihlaja

ISSN 1797-0326